

PROGRAM PREVENCE- KRIZOVÝ PLÁN

Základní škola a Mateřská škola Miličín okres Benešov

postup při řešení vybraných typů rizikového chování

OBSAH:

- úvodní informace
- šikana
- návykové látky
- záškoláctví
- krádeže a vandalismus v prostředí školy
- ozbrojený útok ve škole (střelec)
- kontakty

1. ÚVODNÍ INFORMACE

V rámci prevence rizikového chování (šikana, návykové látky, mentální anorexie, bulimie, sebevražedné pokusy, krádeže, vandalismus aj.) je potřeba věnovat zvýšenou pozornost jakýmkoliv změnám v chování i prospěchu, které se u jednotlivce nebo v kolektivu vyskytnou. Při jakékoliv změně chování nebo i podezření je vždy nutné:

- pokud se týká jednotlivce, promluvit si s ním v bezpečném a chráněném prostředí a pokusit se zjistit příčinu změny;
- o zjištěných poznatcích informovat třídního učitele a metodika prevence, příp. ředitele školy, výchovného poradce, školního psychologa;
- pokud se změna týká celého kolektivu nebo se jedná o závažnější problém, přenechat šetření na metodikovi prevence nebo výchovném poradci, kteří jsou proškoleni v řešení rizikového chování a kteří podle situace budou dále kontaktovat, spolupracovat s dalšími „institucemi“ (školní psycholog, metodik prevence z pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, Speciálně pedagogické centrum, neziskové organizace zaměřené na řešení selektivní či indikované primární prevence, OSPOD aj.);
- třídní učitel o zjištěném stavu informuje zákonné zástupce žáků a s ohledem na situaci buď individuálně, nebo prostřednictvím mimořádné rodičovské schůzky zákonným zástupcům nabídne pomoc při řešení a doporučí poradenské zařízení.

Zákonným zástupcům žáků školní řád garantuje možnost získání informací o prospěchu a chování jejich dětí. Umožňuje žádat objasnění hodnocení prospěchu, chování a postupů řešení vzniklého problému. Zákonní zástupci mají možnost se obrátit na ředitele školy a žádat přešetření situace.

Třídní učitelé při podezření na zanedbání povinné péče o dítě, tělesné tresty, domácí násilí apod. upozorní zákonné zástupce a informují o dané skutečnosti vedení školy, výchovného poradce, školního metodika prevence. Stejně postupují při obdržení této informace od jiných pedagogů, zaměstnanců školy či žáků.

Pokud nedojde k pozitivní změně, hlásí situaci ředitel školy na odbor péče o dítě a na policii.

Všichni zaměstnanci školy, žáci i rodiče byli informováni, na koho se obrátit v případě řešení vzniklých problémů: **Výchovná poradkyně a metodik prevence- Karolína Týleová**

2. ŠIKANA - POSTUP PŘI ODHALOVÁNÍ A ŘEŠENÍ

Škola je povinna řešit šikanu ve škole a na akcích pořádaných školou.

Existují dva scénáře:

- první je určen pro řešení počáteční obvyčejné šikany (těchto obvyčejných počátečních šikan je nejvíce a tvoří obrovské podhoubí pro rozbujení pokročilých a neobvyklých šikan)
- druhý k řešení výbuchu skupinového násilí, tzv. školního lynčování. V tomto případě nelze čekat na odborníka-specialistu, protože je oběť ohrožena bezprostředně na zdraví a později je většinou nemožné případ vyšetřit. Škola proto nejprve zakročí sama, vyřeší akutní problém a později jej řeší za pomoci odborníka.

Jak postupovat při podezření, odhalování a řešení šikany?

A. Vyšetřování počátečních stadií šikany

- 1. odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany + získat kolegy pro spolupráci (ŠMP nebo VP, případně další učitelé, školní psycholog);
- 2. rozhovor s informátory (žáky, kteří na šikanování upozornili) a oběťmi (podpora, ochrana);
- 3. nalezení vhodných svědků;
- 4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory);
- 5. ochrana oběti;
- 6. předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru – dokud neznáme vnější obraz šikanování a nemáme shromážděné důkazy, nemá smysl s agresory mluvit: a. rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření); b. rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);
- 7. realizace vhodné metody:
- a. *metoda usmíření* – domluva a usmíření mezi aktéry šikany, řízené hledání nápravy, vcítění se agresora do oběti, pochopení jejího utrpení; bez trestu nebo s nižším trestem;
- b. *metoda vnějšího nátlaku* – přinutit trestem a „strachem“ viníky k zastavení agresivního chování, výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči;
 - 8. třídní hodina: a. efekt metody usmíření; b. oznámení potrestání agresorů;
 - 9. rozhovor s rodiči oběti;
 - 10. rozhovor s rodiči agresorů (pokud tak již nebylo učiněno);
 - 11. práce s celou třídou;
 - 12. zajištění dokumentace (i v průběhu – z rozhovorů atd.).

B. Učitel je svědkem šikany, výbuch pokročilé šikany, brutálního násilí

- 1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
- 2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí;
- 3. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi - ihned se vrátit zpět do třídy nebo do ní poslat jiného pedagoga, příp. pověřit dozorem někoho ze žáků, resp. zalarmovat pedagogy na poschodí a domluvit se na spolupráci při vyšetřování – i za cenu přerušení výuky! (rozdělit třídu na dvě poloviny, zabezpečit pedagogický dozor);
- 4. pokračující pomoc a podpora oběti (dát oběti napít, zajistit lékařské vyšetření);
- 5. oznámení na policii a kurátorovi pro mládež, paralelně – navázání

kontaktem se specialistou na šikánování, informace rodičům oběti – vyvarovat se slova šikana, lépe je používat dítě bylo trápené nebo ubližované, hovořit s nimi „na rovinu“, ujistit je, že se konflikt řeší, dohodnout s nimi, jakým způsobem bude zajištěna bezpečnost dítěte (nejlépe nechat doma);

- 6. následuje vlastní vyšetřování (spolupráce se specialistou na šikánování):
 - a. rozhovor s obětí a informátory;
 - b. nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků;
 - c. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
 - d. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi)
 - e. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

3. NÁVYKOVÉ LÁTKY

Pojem návykové látky zahrnuje veškeré látky (mj. omamné a psychotropní), které jsou schopné ovlivnit psychiku člověka, jeho sociální chování a ovládací nebo rozpoznávací schopnosti. Patří sem také alkohol a tabák. Konzumace návykových látek osobami mladšími 18 let je považována za rizikové chování. Užívání návykových látek v prostorách školy a na všech školních akcích není přípustné!

Všichni zaměstnanci školy mají oznamovací povinnost k řediteli školy v případě, kdy žáci omamné látky užívají, distribuují nebo u sebe přechovávají.

Jak řešit konzumaci tabákových výrobků ve škole?

- Tabákový výrobek je třeba žákovi vhodným způsobem odebrat a zajistit, aby nemohl pokračovat v konzumaci.
- Pedagog dále sepiše o události krátký záznam s vyjádřením žáka (zejména od koho má tabákový výrobek), informuje třídního učitele a předá zápis metodikovi prevence, který jej založí do své agendy.
- Třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka.
- V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se chování opakuje, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany dětí.
- Jsou vyvozeny sankce dané školním řádem.

Jak řešit konzumaci alkoholu a ostatních návykových látek (ONL) ostatních návykových látek ve škole?

- Alkohol a ONL je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- V případě, kdy je žák pod vlivem do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, voláme RZS.
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagog následovně: Informuje TU, o události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho alkohol nebo ONL má), který odevzdá školnímu metodikovi prevence, ten jej založí do své agendy a vyrozumí vedení školy.
- V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyzve škola ihned zákonného zástupce žáka, aby si jej vyzvedl.
- Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany dítěte a vyčká jeho pokynů.
- Zákonnému zástupci ohlásí škola tuto skutečnost i v případě, že je žák schopen výuky.
- Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

- Z konzumace alkoholu a ONL škola vyvodí sankce dané školním řádem.

Jak řešit nález alkoholu a ONL ve škole?

1) pedagog nalezne v prostorách školy alkohol nebo ONL

- Tekutinu ani ONL nepodrobuje žádnému testu ke zjištění chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí vedení školy.
- Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy.
- Sepíše stručný záznam o události, který předá metodikovi prevence.

2) pedagog zadrží u některého žáka alkohol nebo ONL

- Nepodrobuje je žádnému testu.
- O nález ihned uvědomí vedení školy.
- O nález sepíše stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nebo ONL nalezeny, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nebo ONL nalezeny (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pedagog tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo zástupce školy. Zápis založí školní metodik prevence do své agendy.
- O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka. Pokud se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, upozorní i orgán sociálně-právní ochrany dětí.
- V případě potřeby předá zajištěné návykové látky přivolanému lékaři.
- Škola vyvodí sankce dané školním řádem.

4. ZÁŠKOLÁCTVÍ

za záškoláctví („chození za školu“) je považována neomluvená absence žáka. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku. Nezřídka je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které obvykle negativně ovlivňují osobnostní vývoj jedince. Záškoláctví bývá často nepřiměřenou formou řešení konfliktních situací v rodině, ve škole či ve výchovných institucích, přičemž k němu mají sklon zejména děti, které se subjektivně cítí neúspěšné, nezařazené ve skupině nebo prožívají úzkost a strach v prostředí, ve kterém se pohybují. Jedním z hlavních úkolů pro učitele, rodiče, případně i pro školního psychologa je vyšetření příčin záškoláctví.

Jak postupovat v případě neomluvených hodin žáka?

Neomluvená nepřítomnost do 10 hodin

O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti informuje třídní učitel výchovného poradce. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti ověřuje její věrohodnost. Neomluvenou nepřítomnost do součtu 10 vyučovacích hodin řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru. Zde projedná důvod nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti a upozorní na povinnost stanovenou zákonem. Seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené nepřítomnosti. Každá neomluvená nepřítomnost je projednávána na pedagogické radě školy a sankcionována dle školního řádu a rozhodnutí ped. rady. Za jednorázovou neomluvenou absenci v rozsahu 1-7 vyučovacích hodin bude udělena DTU. Za opakovanou neomluvenou absenci do 10 hodin bude udělena ŘD.

Neomluvená nepřítomnost více než 10 hodin

Při počtu neomluvených hodin nad 10 hodin svolá ředitel školy výchovnou komisi. Zákonní zástupci jsou pozváni na jednání výchovné komise doporučeným dopisem. O průběhu a závěrech se provede zápis, který zúčastněné osoby podepíší. Případná neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápisu zaznamená.

V zájmu zjišťování příčiny záškoláctví žáka a jejího odstranění ředitel kontaktuje odborníky z oblasti pedagogicko-psychologického poradenství a informuje orgány sociálně-právní ochrany dětí. Za neomluvenou absenci v rozsahu 10-25 vyučovacích hodin bude žákovi o stupeň snížena známka z chování.

Neomluvená nepřítomnost více než 25 hodin

V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka přesáhne 25 hodin, ředitel školy zašle bezodkladně oznámení o pokračujícím záškoláctví s náležitou dokumentací příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo pověřenému městskému úřadu. Za neomluvenou absenci nad 25 vyučovacích hodin bude žákovi o další stupeň snížena známka z chování.

V případě opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku, pokud již byli zákonní zástupci postiženi pro přestupek, je třeba postoupit další hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR, kde bude případ řešen jako trestní oznámení pro podezření spáchání trestného činu ohrožení mravní výchovy mládeže.

5. KRÁDEŽE A VANDALISMUS V PROSTŘEDÍ ŠKOLY

Krádeže, zejména mobilních telefonů, a úmyslné ničení školního majetku jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se lze ve školním prostředí setkat.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem?

- O události pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného.
- Věc ohlásit na Policii ČR.
- V případě, že je znám pachatel, je třeba ho nahlásit orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Jak postupovat při vzniku škody způsobené vandalismem?
- Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.
- V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.
- V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou dítěte k dohodě o náhradě škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

6. KRIZOVÝ PLÁN V PŘÍPADĚ OZBROJENÉHO ÚTOKU VE ŠKOLE (STŘELEC) AMOK

Atak ozbrojeného útočníka ve školských zařízeních. AMOK – útok tzv. aktivního střelce, je náhlý útok jedince, který za použití zbraní sleduje jediný cíl – usmrtit či zranit co nejvíce osob co nejjednodušší cestou. Podobných útoků ve školách se po světě staly stovky a neustále jich přibývá. Nejčastějšími útočníky jsou současní či bývalí studenti. Svoji pozornost věnujte znakům, které mohou vést k předpokladu vzniku této krizové situace.

Potencionální pachatel se může projevat:

- Jedinec má mluvu typu: „Kdybych měl zabít co nejvíc lidí, tak bych to udělal takto.“
- Shromažďuje zbraně, obdivuje je.
- Zvláštnost – vymyká se běžnému průměru (fyzicky, sociálně, psychicky – návaznost na komplexy).
- Projevuje verbální nenávisť vůči nekonkrétním, ale i konkrétním objektům.
- Zabývá se násilím (amatérský film, písemné projevy apod.).
- Často o připravovaném útoku mluví předem na sociálních sítích, např. Facebook, Youtube, Twitter, aj. – vynucuje si pozornost, touží budit respekt a strach).
- Vzbuzuje u ostatních lidí neurčité obavy.
- Projevuje se u něj reaktivní chování (nehledá problém u sebe, ale u jiných).
- Může být tichý, nevýrazný, inteligentní, nenápadný typu „nikdy bych to do něj neřekl“.
- Neexistuje typický pachatel a typický motiv jeho jednání!
- Nebud'te lhostejní zejména ke svému okolí a získaným informacím (vyhodnocujte je, prověřujte je, jednejte, konzultujte je).

Žákům je třeba vysvětlit, že tyto signály bychom neměli zlehčovat, ale raději se svým podezřením někomu svěřit (rodičům, kamarádům, třídnímu nebo blízkému učiteli, školnímu psychologovi apod.) – nejde o žalování, může jít o život!

Situace aktivních střelců a teroristů jsou nepředvídatelné a rychle se vyvíjejí. K zastavení střelby a zmírnění počtu zraněných či mrtvých je obvykle vyžadováno okamžité nasazení donucovacích orgánů - speciálních policejních jednotek. Vzhledem k tomu, že situace aktivního střelce často skončí během 10 až 15 minut, než na místo dorazí policie, musí být jednotlivci připraveni jak psychicky, tak fyzicky, aby situaci zvládli.

Každá situace je individuální a nelze zcela přesně určit, jak se zachovat. Nicméně existují doporučené postupy, které mohou významně zvýšit možnost přežití.

Evropský postup při útoku střelce

- lokalizovat nebezpečí;
- utéct do bezpečí;
- schovat se za překážky;
- pomoci ostatním;
- varovat ostatní;
- zavřít se a zamknout v úkrytu;
- zabarikádovat vstup do úkrytu;
- neupozorňovat na sebe;
- zaujmout v úkrytu optimální polohu.

KONTAKTY PREVENCE

Kontaktní informace osob a organizací působících v oblasti problémového chování a prevence rizikového chování :

Linka bezpečí pro děti a mládež

800155555

Pedagogicko- psychologická poradna

317722904

Benešov, Vlašim	317844895
SPC Benešov	734357465
Policie ČR, Votice, Riegrova 378	317812855
Mě Policie, Votice, Komenského nám. 700	775683298
Dětská psychiatrie, nem. Benešov, Máchova 400	317756410
Odbor soc. věcí, Mě Ú Votice, Komens. nám.,700	317830172
Mudr. Kolářský, Votice, Pražská 290	317813271
Mudr. Zemanová, Votice, Masaryk. nám.340	317813250
KHS , Benešov, Černoletská 2053	317784000
Centrum adiktologických služeb Benešov Nová Pražská 399	317728855
Probační a mediační služba, Benešov Poštovní 2079	317724840

Dále využívám publikaci Katalog služeb poskytovaných v protidrogové prevenci.

V Miličíně dne 29. 8. 2024

Mgr. Marcela Škramlíková